

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den 14 april 2003

om skydd av och information till allmänheten när det gäller exponering på grund av fortsatt kontaminering med radioaktivt cesium av vissa vilda livsmedelsprodukter efter olyckan vid kärnkraftverket i Tjernobyl

[delgivet med nr K(2003) 510]

(2003/274/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSIONEN UTFÄRDAR
DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artikel 38.1 och artikel 124 andra strecksatsen i detta,

med beaktande av yttrandet från den expertgrupp som utsetts av Vetenskapliga och tekniska kommittén i enlighet med artikel 31 i fördraget, och

av följande skäl:

- (1) Efter olyckan vid kärnkraftverket i Tjernobyl den 26 april 1986 hamnade betydande mängder radioaktivt material i atmosfären.
- (2) Nedfallet av radioaktivt cesium efter olyckan vid kärnkraftverket i Tjernobyl har drabbat ett stort antal länder utanför gemenskapen.
- (3) Betydande nedfall har påverkat vissa delar av territorierna i en rad medlemsstater och de länder som ansöker om medlemskap i Europeiska unionen.
- (4) I rådets förordning (EEG) nr 737/90 av den 22 mars 1990 om villkoren för import av jordbruksprodukter med ursprung i tredje land efter olyckan vid kärnkraftverket i Tjernobyl⁽¹⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 616/2000⁽²⁾, fastställs högsta tillåtna gränsvärden för radioaktivitet i jordbruksprodukter med ursprung i tredje land och avsedda som människoföda, som måste respekteras vid import av sådana produkter, och i samband med vilka medlemsstaterna utför kontroller.
- (5) I ett uttalande till rådet den 12 maj 1986 i samband med antagandet av rådets förordning (EEG) nr 1707/86 av den 30 maj 1986 om villkoren för import av jordbruksprodukter från tredje land efter olyckan vid kärnkraftverket i Tjernobyl⁽³⁾, åtog sig medlemsstaterna att tillämpa samma gränsvärden för handeln inom gemenskapen.

- (6) Genom kommissionens förordning (EG) nr 1661/1999 av den 27 juli 1999 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 737/90 om villkoren för import av jordbruksprodukter med ursprung i tredje land efter olyckan vid kärnkraftverket i Tjernobyl⁽⁴⁾, senast ändrad genom förordning (EG) nr 1608/2002⁽⁵⁾ infördes bland annat särskilda villkor för strängare kontroll av vilda svampar som importerats från en rad länder utanför gemenskapen.
- (7) Medlemsstaterna har tillämpat och tillämpar fortfarande vid behov liknande kontroller och villkor för utsläppande på marknaden av livsmedel som härrör från deras nationella agro-industriella livsmedelskedja, särskilt när det gäller fårkött och renkött.
- (8) De åtgärder som tillämpas på medlemsstaternas territorier bygger på gällande rättsliga förpliktelser som fastställs i rådets direktiv 96/29/Euratom av den 13 maj 1996 om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning⁽⁶⁾, och i artiklarna 35 och 36 i Euratomfördraget.
- (9) Naturliga och seminaturliga ekosystem, såsom skogar och skogsarealer, är vanligtvis naturliga livsmiljöer för vilda djur, bär och svampar, och dessa ekosystem tenderar att bibehålla radioaktivt cesium i ett cykliskt utbyte mellan övre marklager (föna), bakterier, mikrofauna, mikroflora och vegetation. Dessutom tenderar marken i sådana ekosystem som främst består av organiskt material att öka den biologiska tillgången på radioaktivt cesium.
- (10) Vilda bär såsom blåbär, hjortron, tranbär, hallon, björnbär och skogssmultron, ätbara vilda svampar (t.ex. kantareller, brunsopp och blek taggsvamp), viltkött från rådjur och kronhjort och köttätande sötvattenfisk i sjöar (t.ex. gädda och abborre) i vissa regioner i Europeiska unionen uppvisar fortfarande nivåer av radioaktivt cesium som överstiger 600 Bq/kg.

⁽¹⁾ EGT L 82, 29.3.1990, s. 1.⁽²⁾ EGT L 75, 24.3.2000, s. 1.⁽³⁾ EGT L 146, 31.5.1986, s. 88.⁽⁴⁾ EGT L 197, 29.7.1999, s. 17.⁽⁵⁾ EGT L 243, 11.9.2002, s. 7.⁽⁶⁾ EGT L 159, 29.6.1996, s. 1.

- (11) Arter som bildar mykorrhiza (t.ex. karljoan) och kött från vildsvin påverkades mycket senare av nedfallet och uppvisar idag mycket höga halter av radioaktiv cesiumkontaminering i områden med det största nedfallet.
- (12) Det antas att längden på den period under vilken en rad produkter som härrör från arter som lever eller växer i skogar och andra naturliga eller seminaturliga ekosystem är kontaminerade av radioaktivt cesium främst beror på den fysiska halveringstiden för radionukleiden, som är cirka 30 år, och därför kan man inte räkna med någon märkbar förändring av kontamineringen med radioaktivt cesium av dessa produkter under de kommande årtiondena.
- (13) På senare år har vissa medlemsstater lämnat uppgifter till kommissionen som visar att höga halter av radioaktivt cesium fortfarande förekommer i vilt, vilda bär, vild svamp och köttätande sötvattenfisk.
- (14) Utsläppandet på marknaden av ätbara vilda produkter sker inte nödvändigtvis genom den agro-industriella livsmedelskedjan, vilket innebär att nationell lagstadgad övervakning och kontroll kan förbigås.
- (15) Allmänhetens medvetenhet om att vilda produkter fortfarande är kontaminerade verkar minska, trots att man inte kan bortse från konsekvenserna av kontaminering av dessa produkter för personer som konsumerar stora mängder av sådana produkter från områden med nedfall.
- (16) Konsekvenserna av kontaminering av vilda produkter är mycket små för allmänhetens hälsa, och det finns därför inget behov av att anta mer bindande krav.
- (17) Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet⁽¹⁾ har ett system inrättats för snabbt informationsutbyte. Det är nödvändigt att använda systemet för utbyte av information mellan medlemsstaterna vid registrerade fall av livsmedel med halter som överstiger gränsvärdet.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

1. För skydd av konsumenternas hälsa bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att se till att de gränsvärden för cesium-134 och cesium-137 som avses i artikel 3 i förordning (EEG) nr 737/90 tillämpas i gemenskapen för utsläppande på marknaden av vilt, vilda bär, vilda svampar och köttätande sötvattenfisk.
2. Medlemsstaterna bör underrätta befolkningen om hälsoriskerna i områden där dessa produkter eventuellt kan uppvisa halter över gränsvärdena.
3. Medlemsstaterna bör underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om registrerade fall där sådana produkter har släppts ut på marknaden som uppvisar halter över gränsvärdena genom gemenskapens system för snabb varning som fastställs i förordning (EG) 178/2002.
4. Medlemsstaterna bör underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om de åtgärder som vidtagits med anledning av denna rekommendation.

Utfärdad i Bryssel den 14 april 2003.

På kommissionens vägnar

Margot WALLSTRÖM

Ledamot av kommissionen

⁽¹⁾ EGT L 31, 1.2.2002, s. 1.